

Carta de las Calandretas

arrevirada gascona de la version lengadociana, votada a l'AG de Limoux – 21/05/2005

Introduccion

La Declaracion universau deus drets de l'òmi,

La Convencion internacionau deus drets deus mainatges,

La Carta europèa de las lengas regionaus e minoritàrias,

La Convencion-quadre entà la proteccion de las minoritats nacionaus

qu'afirman lo dret a la diferéncia, lo dret de cadun a s'exprimir dens la soa lenga d'origina, d'on ei gessit, lo dret a un ensenhament dens aquera lenga.

Qu'ei en referéncia a aqueths tèxtes fundamentaus que Calandreta mia la soa accion d'ensenhament en occitan, en desvolopant un esperit de tolerància e de respècte de la diferéncia.

1. L'objectiu

1.1 L'objectiu de Calandreta qu'ei de transmèter la lenga e la cultura occitanas aus mainatges en assegurant la lor escolarizacion en occitan a partir de l'escola mairau. L'occitan ensenhat en ua escola Calandreta qu'ei lo de la zòna dialectau. Cada establiment Calandreta que tien compte de la realitat de la practica de la lenga dens lo son environament pròche e que participa a las accions en favor deu son espendiment e de la soa reconeishença.

1.2 A Calandreta, pairs, ensenhants e amics de la lenga que s'associan "entà har escola" en bastir establiments escolars. Cada establiment Calandreta qu'ei miat per ua associacion. La lenga occitana qu'a sa plaça hens de la vita associatiu deu movement Calandreta.

1.3 Calandreta que basteish las condicions d'un bilingüisme vertader a partir de l'escola mairau, en immersion totau, entà dar a cada mainatge l'oportunitat de bastir bonas construccions cognitivas. En elementari, los calandrons que començan a léger purmèr en occitan.

1.4 Que caminan de cap a las lengas e las culturas romanas e totes las autas, en s'emparar sus l'occitan com ua lenga vertebrada.

1.5 Ua mission deus establiments segondaris Calandreta qu'ei de valorizar lo bilingüisme deus mainatges qui vienèn deu primari. Aqueth bilingüisme que deu permèter d'arribar a un plurilingüisme en fin de 3au e d'aver lo brevet especiau en occitan.

2. S'associar entà har escola

2.1. Cada establiment Calandreta qu'ei miat per ua associacion, declarada dens lo quadre de la lei de 1901. L'associacion Calandreta que deu obtièner l'agradament de la Confederacion.

L'associacion e l'equipa pedagogica que s'emparan de la mesa en obra de la Carta de las Calandretas.

2.2. Calandreta qu'auhereish un servici public d'ensenhament en occitan dens los establiments laïcs on l'ensenhament ei a gratis.

Aqueth movement associatiu qu'ei independent de las organizacions politicas, sindicats e religiosas. Entà hicar en obra lo projècte son e entà'u desvolopar, Calandreta que basteish ua collaboracion efectiva enter las collectivitats territoriaus, los ensenhants e los pairs.

2.3. L'associacion que anda ligam dab la confederacion de las Calandretas e las federacions departamentaus e regionaus designadas per la confederacion.

2.4. Calandreta qu'associa las voluntats, las energias e las competéncias entà desvolopar l'emplec de l'occitan com lenga d'usatge per tota la vita de l'escola.

Calandreta que desira que los pairs de calandrons e favorizessen, en la vita familiar, un ambient propici a l'emplec quotidian de l'occitan. Per aquera rason, Calandreta que s'engatja a facilitar l'entrada de tots dens la lenga e la cultura occitanas¹.

2.5. L'associacion qu'a ua responsabilitat cap au personau qui tribalha dens l'establiment, que'n sia directament l'emplegador o pas. Los ensenhants pagats per l'Estat que'n son mercés a un contracte d'associacion signat enter l'Estat e Calandreta.

2.6. Per çò d'administratiu, l'associacion e lo capdau d'establiment que prenen las decisions amassas, quitament se ei aqueste l'interlocutor de l'Educacion Nacionau.

2.7. En los establiments Calandreta, los "rescambis" que son un lòc privilegiat on partatjar lo projècte enter pairs e ensenhants. Lo lòc on s'elabòra lo projècte Calandreta qu'ei lo congrès, tots los actors deu movement qu'i son convidats.

3. Immersion e Pedagogia.

3.1. En cada establiment Calandreta, l'occitan qu'ei lenga per ensenhar e lenga ensenhada, autant a l'orau com a l'escriut.

Calandreta qu'emplega lo metòde de l'immersion prendiva a l'escola mairau². En particular, Calandreta que constata qu'ua lenga qu'ahorteish l'auta e que cau acordar aus mainatges lo temps necessari entà que's basteishen eths medish los lors aprentissatges.

3.2. Los aprentissatges que's hèn purmèr en occitan, puish lo francés qu'entra en classa un còp hèita l'aquisicion de la lectura en occitan, chic a chic, pendent lo cicle 2, de façon individualizada.

Las òras de francés en primari a Calandreta que son organizadas cada setmana atau :

CEI -> 3 òras, CE2 -> 4 òras, CM1 -> 5 òras, CM2 -> 6 òras.

Calandreta que causeish la grafia classica e las nòrmas perpausadas peu Conselh de la Lenga Occitana³.

3.3. La lenga occitana qu'ei lenga de cultura : lo projècte pedagogic qu'includeish la descobèrta de la literatura occitana dab tots los aspèctes culturaus. Los calandrons que's familiarizan en classa, chic a chic, dab tot lo maine lingüistic occitan, dab tots los sons grans parlars. L'aprentissatge d'ua tresau lenga que pòt començar a comptar de la fin deu cicle 2^{au} deu primari⁴.

3.4. Los ensenhants que tribalhan en equipa pedagogica d'establiment e que s'amassan au mensh un còp per setmana en "conselh". Aquera equipa que prepara lo projècte de l'escola dens lo quadre de la Carta de las Calandretas, e que garanteish autant la plaça de la lenga dens cada establiment que l'orientacion pedagogica en las classas. Calandreta, dab los ensenhants organizats en equipas pedagogicas e en associacion dab l'establiment APRENE⁵, que desvolopa un metòde de pedagogia qui tien compte principauement, dens la practica, deus tribalhs deus corrents pedagogics "tecnicas Freinet" e "pedagogia institucionau"⁶ e deus psicolingüistas sus l'educacion bilingua en immersion prendiva⁷.

3.5. Calandreta qu'encoratja la mesa en plaça d'institucions dens las classas⁸ qui balhan la paraula aus mainatges, qui los rend autonòmes, qui organizan la vita deus grops, qui obreishen la classa de cap a l'exterior.

3.6. L'objectiu qu'ei d'assegurar ua continuitat de la mairau au licèu, e de dar sens aus aprentissatges. Los establiments Calandreta que desvolopan ua pedagogia de la persona actora en un grop, adaptada tant au 1er com au 2nd grad.

3.7. Lo lòc d'elaboracion deu projècte Calandreta qu'ei au congrès. Los ensenhants qu'i participan. Que son presents tanben a las amassadas federaus deus ensenhants e qu'an representants elejuts dens cada institucion de Calandreta. Los ensenhants que son actors de la lor formacion iniciada a APRENE e continuan dab lo Centre de Formacion Professionau Occitan. Los ensenhants que respèctan las instruccions oficiaus de l'Educacion Nacionau e lo nivèu escolar deus mainatges que deu estar en conformitat dab las soas instruccions. En los establiments Calandreta, "Rescambi" qu'ei lo lòc privilegiat on partatjar lo projècte.

4. Accion culturau.

Cada establiment Calandreta que mia ua accion culturau occitana e que participa a la vita culturau deu son environament.

Aquò que balha sens a la lenga peus calandrons, que dinamiza la Calandreta, que mielhora la convivialitat e la coesion, e de mei que finança un drin lo foncionament de l'establiment. Aquera accion culturau sus la plaça publica que deu har conèisher e reconèisher Calandreta per la poblacion e per las institucions. Entà la miar, las associacions Calandretas que publican un calendari annau de las hèitas culturaus occitanas. A cada amassada de l'associacion, l'activitat culturau occitana qu'a la soa plaça peu miei de las questions deu dia.

Conclusion :

Aquesta carta que fixa los principis comuns enter los establiments Calandreta afiliats a la Confederacion Occitana de las Calandretas.

Entà poder servís deu nom de Calandreta, ua associacion que deu obtièner e mantèner la soa afiliacion a la Confederacion, aderir a la Carta, e ne respectar autant los tèrnis que l'esperit.

Los quatre aspèctes, l'associatiu, lo lingüistic, lo pedagogic e lo de las practicas culturaus occitanas ne's pòden pas desseparar : qu'ei l'encontre deus quatre qui s'identifica devath deu vocable « **Calandreta** ».

¹ Par exemple, elle favorise la tenue de « setmaniers » à l'école (session hebdomadaire où les adultes peuvent se baigner dans la langue occitane de chez eux).

² En référence à l'œuvre du professeur Jean Petit et aux recherches de Lambert et Taylor

³ Calandreta choisit la norme classique pour enseigner les structures grammaticales et lexicales aux enfants et comme outil de travail quotidien. Pour autant, Calandreta favorise l'accès des enfants aux œuvres littéraires et aux autres productions écrites dans la norme graphique dite mistralienne, dans un souci d'ouverture culturelle et de connaissance d'auteurs majeurs de notre littérature.

⁴ Au cas où un intervenant extérieur en est chargé, il doit rester de toute façon en cohérence avec les pratiques pédagogiques des enseignants.

⁵ Établissement d'enseignement supérieur associatif fondé par la Confédération Occitane des Calandretas en 1996 pour assurer la formation initiale des enseignants dans le cadre ouvert par le protocole d'accord signé avec l'État et selon les prescriptions de Calandreta.

⁶ Notamment de Celestin Freinet, Fernand Oury et René Laffitte ...

⁷ Notamment Jean Petit et Gilbert Dalgalian ...

⁸ Les "métiers", le "Conseil", le "Quoi de neuf", "l'auto-évaluation", les "ceintures de couleur", le "journal scolaire", la "correspondance scolaire", le "texte libre" avec le "choix de texte", le "marché" avec "la monnaie", sont des exemples de dispositifs institués en classe à Calandreta (cette liste n'est pas prescriptive).